

29.06.2026

Asia: 2809/00.04.00/2024

Lausunnon laatija:

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/32389/2023

Vastausaika päättyy 17.8.2026

Linkki lausuntopyyntöön: [Lausunto - Lausuntopalvelu](#)

Lausuntoluonnos luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain, sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain sekä Lupa- ja valvontavirastosta annetun lain (15 ja 20 §) muuttamisesta

Lausuntokohtia: 2

Lausunnonantajan lausunto

1) Näkemyksenne muutoksiin, joilla vahvistetaan ammattioikeutta hakevan sekä ammattihenkilön kielitaitoa koskevia säännöksiä

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää kannatettavana esityksen tavoitetta kielitaidon vahvistamisesta. Riittävä kielitaito on kriittinen potilas- ja asiakasturvallisuustekijä. Ammattilaisen on ymmärrettävä hoitomääräykset ja työohjeet oikein ja hänen on myös itse kyettävä kommunikoimaan ymmärrettävästi muiden ammattilaisten kanssa (tiedonsiirto), sekä kyettävä ohjaamaan potilaita ja asiakkaita ymmärrettävästi. Esityksellä on vaikutuksia asiakkaiden oikeusturvaan ja tietoturvaan sosiaali- ja terveydenhuollon viranomaistehtävissä. Myönteisenä asiana pidetään sitä, että työnantajalla on mahdollisuus varmistaa työntekijän työtehtävien edellyttämä riittävä kielitaito koko palvelussuhteen ajan.

Keski-Suomen hyvinvointialueen näkökulmasta jatkovalmistelussa olisi tarpeen täsmentää, millä tavoin ammattitehtävissä tarvittavaa käytännön ammatillista kielitaitoa arvioidaan yhdenmukaisesti eri työnantajien välillä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, ettei arviointi perustu yksinomaan yleiskielitaitoon, vaan huomioi myös työssä tarvittavan ammatillisen kieli- ja vuorovaikutusosaamisen.

2) Näkemyksenne muutoksiin, joilla laajennetaan Lupa- ja valvontaviraston mahdollisuuksia puuttua ammattihenkilön ammattioikeuteen ammattitoiminnan ulkopuolella tehdyn rikoksen perusteella sekä toisen EU/ETA-valtion tekemän, ammattioikeutta rajoittavan tai poistavan päätöksen perusteella

Keski-Suomen hyvinvointialue pitää ehdotusta kannatettavana ja perusteltuna. Hyvinvointialueen näkökulmasta on tärkeää, että ammattioikeuksien valvonta toimii aidosti myös eurooppalaisessa toimintaympäristössä. Potilas- ja asiakasturvallisuus voi

vaarantua, mikäli toisessa EU- tai ETA-valtiossa vakavista syistä ammattioikeutensa menettänyt henkilö voi jatkaa ammattitoimintaa Suomessa ilman kansallisen viranomaisen mahdollisuutta arvioida asiaa. Ehdotettu sääntely vahvistaa viranomaisten välistä tiedon hyödyntämistä ja tukee turvallisten palvelujen järjestämistä. Samalla on tärkeää, että päätökset perustuvat aina yksilölliseen kokonaisharkintaan eikä pelkästään toisen valtion päätöksen automaattiseen tunnustamiseen.

Väliaikaiset turvaamistoimenpiteet ovat myönteinen muutos asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi, jolloin ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai kieltää väliaikaisesti selvitysten ajaksi. Kynnys puuttua ammatinharjoittamiseen asetetaan esityksessä edelleen korkeaksi, mikäli edellytetään tuomioistuimen lainvoimaimaista päätöstä, jolloin työnantajan on vaikea osoittaa, ettei työntekijä voi enää tehdä ko. asiakas- tai potilastyötä

Lausuntokohtia: 10

Lausuntopalautteen perusteella tehtävässä jatkovalmistelussa tullaan arvioimaan mahdollisia muutostarpeita laillistetun sosiaalihuollon ammattihenkilön tehtävissä toimimista koskevaan sääntelyyn avoimessa yliopistossa suoritettujen opintojen perusteella. Sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain 12 §:ään vuonna 2025 voimaan tulleella muutoksella annettiin myös muille kuin ammattiin opiskeleville mahdollisuus toimia tilapäisesti laillistetun sosiaalityöntekijän tehtävissä sosiaalityöntekijöitä koskeneen akuutin henkilöstöpulan tilanteessa. Eduskunta on edellyttänyt, että sosiaali- ja terveysministeriö arvioi sosiaalityöntekijän tehtävissä toimimisen edellytysten lieventämistä koskeneen lakimuutoksen vaikutuksia ja kokemuksia ja ottaa ne huomioon ammattihenkilölainsäädännön uudistamisessa. Sosiaali- ja terveysministeriö on arvioinut asiaa hallituksen esityksessä tarkemmin kuvatulla tavalla ja ehdottanut esityksessä useita muutoksia sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnjaon joustavuuden parantamiseksi ja tehtävärakenteiden kehittämiseksi. Ehdotetut muutokset muodostavat kokonaisuuden, jossa samanaikaisesti yhdenmukaistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon säänneltyyn ammattiin opiskelevien tutkinto-opiskelijoiden edellytyksiä toimia laillistetun ammattihenkilön tehtävissä sekä mahdollistetaan sosiaalihuollon ammattihenkilöille joustava toimiminen toistensa tehtävissä laissa tarkemmin säädetyin edellytyksin. Ehdotettujen muutosten myötä ne sosiaalihuollon ammattihenkilöt, jotka olisivat suorittaneet sosiaalityön opintoja avoimessa yliopistossa, saisivat toimia jatkossakin niissä sosiaalityöntekijän tehtävissä kuin nykyisinkin, mutta pysyvämmällä tavalla. Esityksen mukaan

sosiaalihuollon ammattihenkilölaissa säädettäisiin terveydenhuollon ammattihenkilölakia vastaavasti erikseen ammattiin opiskelevien mahdollisuudesta toimia laillistetun ammattihenkilön tehtävissä (12 §) ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden mahdollisuudesta toimia muiden sosiaalihuollon ammattihenkilöiden tehtävissä (3 §). Ehdotetuilla muutoksilla tuettaisiin sosiaalihuollon ammattihenkilöiden keskittymistä koulutustaan (tutkintokoulutus sekä mahdolliset lisä- ja täydennyskoulutukset) ja osaamistaan vastaaviin tehtäviin sekä turvattaisiin sosiaalihuollon ammattihenkilöille pysyvämmät tehtäväjärjestelyt poistamalla toisen ammattihenkilön tehtävissä toimimiseen liittyvät aikarajat ja vaatimus toimia johdon ja valvonnan alaisena. Muutoksilla luotaisiin pysyvät lainsäädännölliset rakenteet vastata eri aikoina muuttuviin palvelutarpeisiin ja henkilöstön riittävyteen ja saatavuuteen liittyviin vaihteluihin. Lausunnonantajia pyydetään ottamaan kantaa lausuttavana olevan esityksen ehdotukseen, joka koskee laillistetun sosiaalityöntekijän tehtävissä tilapäisesti toimimisen edellytyksiä ja ottaen huomioon sosiaalihuollon ammattihenkilöiden riittävyyden ja saatavuuden näkökulman (3 A ja 3 B).

3A) Näkemyksenne muutokseen, jolla joustavoitetaan sosiaalihuollon ammattihenkilöiden työnjakoa mahdollistamalla sosiaalihuollon ammattihenkilöiden toimiminen toistensa tehtävissä laissa tarkemmin säädetyin edellytyksin terveydenhuollon ammattihenkilöiden mahdollisuuksia vastaaviksi (laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 3 §)

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa sinällään työnjaon joustavoittamisen tavoitetta. Tavoite voi tukea sosiaalihuollon asiantuntijuuden ja ammattityön oikeaa resursointia ja sijoittumista tarkoituksenmukaisesti, vaikuttavasti ja kustannusvaikuttavasti. Esimerkiksi lastensuojelun laitoshoidon toimintaympäristössä joustavoittaminen on perusteltua kokonaisvaltaisen työotteen turvaamiseksi.

Keski-Suomen hyvinvointialue kuitenkin arvioi, että esitys saattaa johtaa ristiriitaisiin tai epäselviin tulkintoihin siten, että se sovellettuna aiheuttaa hyvinvointialueiden välistä eriarvoisuutta palveluiden järjestämisessä, puutteita sosiaalihuollon laadussa tai jopa asiakasturvallisuuden vaarantumista. Sosiaalihuollossa tarvittavan asiantuntijuuden ei tulisi perustua palvelujärjestelmän tarpeisiin, vaan asiakastarpeisiin ja asiakkaille toisaalla lainsäädännössä turvattuihin perusoikeuksiin. Tällä lähtökohtaisesti huolehditaan myös palvelujärjestelmän toimivuudesta ja sosiaalihuollon kustannusvaikuttavuudesta.

Voimassa olevan sosiaalihuoltolain valmistelussa (HE 164/2014 vp) asiakaskeisyys on ollut yksi keskeisimmistä periaatteista. Sen tavoitteena on ollut, ettei palveluja järjestetä pelkästään organisaation, vaan asiakkaan tarpeista lähtien mahdollisimman

toimiviksi. Tästä syystä Keski-Suomen hyvinvointialue esittää, että sosiaalihuollon tehtävissä toimimista tarkasteltaisiin jatkovalmistelussa tarkemmin niitä erityisiä tehtäviä, jotka kuuluvat ja joita voi toteuttaa vain laillistettu sosiaalityöntekijä. Samoin tulisi tarkastella missä sosiaalihuollon tehtävissä olisi asiakaslähtoisempää toteuttaa joustavampaa tehtävänjakoa ja toisen työtehtävissä toimimista. Jatkovalmistelussa tulisi siis tunnistaa ne sosiaalihuollon vaativaa ammatillista osaamista edellyttävät tehtävät, joissa ei voi toimia kuin sosiaalityöntekijä. Yleisesti katsoen tällaisia tehtäviä ovat olleet julkisen vallankäyttöön liittyvät tehtävät, kuten itsemääräämisoikeuteen puuttuva, tahdosta riippumaton tai tahdonvastainen päätöksenteko. Keski-Suomen hyvinvointialue pyytää ottamaan huomioon myös sosiaalihuoltolain uudistuksen valmistelussa todetut sosiaalityöntekijän erityiset tehtävät. Esityksen tavoitteena ei voi olla se, että niissä tehtävissä, jotka edellyttäisivät sosiaalityöntekijän kelpoisuutta, työskentelisi sosionomi tai lähihoitaja.

Jatkovalmistelussa pyydetään lisäksi huomioimaan, että vuosia kestänyt hyvinvointialueiden krooninen sosiaalityöntekijäpula on muuttunut siten, että kelpoisia yliopistotutkinnon suorittaneita sosiaalityöntekijöitä on riittävästi, eikä hyvinvointialueilla ole tarvetta palkata tilapäisesti toimivia sosiaalityöntekijöitä siinä määrin, kuin aiemmin.

3B) Näkemyksenne muutokseen, jolla yhdenmukaistetaan laillistetun ammattihenkilön tehtävissä tilapäisesti toimimista koskevaa sääntelyä sosiaali- ja terveydenhuollossa (laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä 12 §)

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimimisen edellytyksistä säättämistä yhdenmukaisemmin. Edellytykset tilapäiseen toimimiseen tulisi kytkeä tutkinto-oikeuden keston samoin kuin terveydenhuollossa. Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä voivat toimia vain sosiaalityön yliopistossa opiskelevat tutkinto-opiskelijat ja sijaiskelpoisuutta täsmentäisi sen sitominen tutkinto-oikeuteen. Hyvinvointialue toteaa, että tilapäisesti sosiaalityöntekijän tehtävissä toimivan nimikkeen käytöstä tulisi saada kansallinen selkeä ohjaus.

4) Näkemyksenne muutokseen, jolla yhdenmukaistetaan lähihoitajan ammattinimikkeen käyttöoikeuden edellytykset ja varmistetaan, että valvontaviranomaisella on yhdenmukainen toimivalta valvoa sosiaali- ja terveydenhuollon nimikesuojattuja ammattihenkilöitä.

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa nimikesuojatun ammattinimikkeen käytön yhdenmukaista säättämistä laeissa valvontaviranomaisen toimivallan varmistamiseksi. On selkeä epäkohta, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammatilakien erilainen sääntely nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttämisen edellytyksistä on johtanut siihen, ettei valvontaviranomaisella ole yhdenmukaista toimivaltaa ja mahdollisuutta puuttua nimikesuojatun ammattihenkilön ammattitoimintaan sosiaali- ja terveydenhuollossa.

5) Näkemyksenne muutokseen, jolla lisätään säännökset ja selkeä prosessi toisessa EU/ETA-valtiossa suoritettun tutkinnon vertailusta ja tunnustamisesta kansallista ja EU:n oikeuskäytäntöä vastaavaksi

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa ammattioikeuden hakuprosessin yhtenäistämistä ja toisessa EU/ETA-maassa suoritettun ammattipätevyyden vertailua, jotta varmistetaan koulutuksen vastaavuus tiedoiltaan ja taidoiltaan Suomessa suoritettuun vastaavaan koulutukseen.

6) Näkemyksenne muutokseen, jolla sujuvoitetaan sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden lupaprosessia

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettua sairaanhoitajien rajattua lääkkeenmääräämisoikeutta koskevan menettelyn keventämistä. Nykyinen käytäntö, jossa vastaavan lääkärin kirjallinen määräys sekä siihen liittyvät muutokset toimitetaan Lupa- ja valvontavirastolle, aiheuttaa hallinnollista työtä ilman, että siitä on osoitettu saavutettavan merkittävää lisähyötyä potilasturvallisuudelle. Esityksessä ehdotettu malli, jossa lääkkeenmääräämisoikeus perustuu suoritettuun koulutukseen ja tiedot toimitetaan viranomaiselle tarvittaessa pyynnöstä, sujuvoittaa toimintaa, vähentää hallinnollista taakkaa sekä tukee ammattihenkilöiden tarkoituksenmukaista työnjakoa.

7) Näkemyksenne muutoksiin, joilla vähennetään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnan toimintaa koskevaa byrokratiaa

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa ehdotettua valvontalautakunnan tehtäviin liittyvän byrokratian keventämistä, koska näin resurssi saadaan entistä paremmin kohdennettua asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta erityisen haastavien tapausten käsittelyyn, sekä nopeuttaisi myös ammattihenkilöiden ammattioikeuksien takaisin saamista silloin, kun ammattioikeuksien poistaminen /rajoittaminen on perustunut ammattihenkilön omaan pyyntöön (ei liity asiakas- ja potilasturvallisuusriskiä).

8) Näkemyksenne muutoksiin, joilla laajennetaan Lupa- ja valvontaviraston tiedonsaantioikeutta ja varmistetaan tiedonsaantioikeudet pysyvällä sääntelyllä

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa ehdotusta valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeuden laajentamisesta koskemaan myös henkilöstövuokrausyrityksiä, koska sen avulla varmistetaan riittävän tehokas ammattihenkilövalvonta, jolla vaikutetaan asiakas- ja potilasturvallisuuteen.

9) Näkemyksenne muutokseen, jolla päivitetään erikoishammaslääkärikoulutukseen ottamisen edellytyksiä

Keski-Suomen hyvinvointialue kannattaa esitysluonnoksessa ehdotettua erikoishammaslääkärikoulutukseen hakeutumisen edellytysten muutosta, joka on perusteltu ja tarkoituksenmukainen. Nykyisen vaatimuksen mukaan hakijalla tulee olla kahden vuoden päätoiminen kokemus hammaslääkärin kliinisistä tehtävistä, kun taas

jatkossa riittäisi kahden vuoden päätoiminen työskentely hammaslääkärin tehtävissä. Muutos mahdollistaa erikoistumiskoulutukseen hakeutumisen myös niille hammaslääkäreille, jotka työskentelevät esimerkiksi hallinnollisissa, opetuksellisissa, tutkimuksellisissa tai muissa asiantuntijatehtävissä taikka joiden mahdollisuudet kliiniseen työhön ovat terveydellisistä syistä rajoittuneet. Muutos lisää koulutuksellista yhdenvertaisuutta, tukee hammaslääkärin urakehitystä sekä laajentaa erikoistumiskoulutuksen potentiaalista hakijajoukkoa ilman, että erikoistumiskoulutuksen laadulliset vaatimukset heikentyvät.

10) Huomionne vaikutusten arviointiin liittyen. Onko esitysluonnoksella joitakin olennaisia vaikutuksia, joita ei esityksessä ole huomioitu?

Esityksellä pyritään edistämään asiakasturvallisuutta, palveluiden laatua sekä yhdenmukaistamaan ammatinharjoittamista koskevaa lainsäädäntöä. Keski-Suomen hyvinvointialue katsoo, että sosiaalihuollon ammatinharjoittamisen näkökulmasta esitys tässä muodossaan on osittain ristiriidassa ja jopa vastakkainen esityksen tavoitteiden kanssa. Sosiaalihuollon asiakasturvallisuuden ja palveluiden laadun sekä sosiaalihuollon vaikuttavuuden kannalta on merkityksellistä, että ammatinharjoittamisen oikeuksista on selkeästi säädetty ja linjaukset kansallisesti ohjattu turvaamaan sosiaalipalveluiden järjestämisen käytäntöjä hyvinvointialueilla yhdenmukaisesti, ymmärrettävästi ja kustannusvaikuttavasti.

11) Muita huomioitane esitykseen liittyen

-